

TeLDOK 20 år

Läs om TeLDOKs utgivning 1994-1999

sammanfattad av Bengt-Arne Vedin

1994 568
1999

TeLDOK
referensdokument

m

TELDOK visar hur IT används och dokumenterar erfarenheter av tidig användning. Med stöd från Telia bidrar TELDOK till: dokumentation, publicering och spridning, studieresor och konferenser.

Hittills har TELDOK finansierat, publicerat och distribuerat ca 200 rapporter som beskriver, och/eller ger bakgrunden till, tidig användning av ny informationsteknik.

En glimt av TELDOKs senaste utgivning finns i hela denna rapport. Rapporterna sprids gratis till 5.000 personer som begärt att få dem kontinuerligt.

Utgivna TELDOK-rapporter kan beställas på 020 23 00 11 eller www.teldok.org. Ange rapportnummer! Rapporterna är gratis i enstaka exemplar, högst fem titlar per beställning.

Ytterligare information lämnas gärna av ledamöterna i den brett sammansatta TELDOK Redaktionskommitté:

- Bertil Thorngren (ordf), CIC vid Handelshögskolan, dbt@hhs.se

- Göran Axelsson, Statskontoret, 08 454 46 90
- Joachim Benno, Konvergensutredningen, 08 405 37 34
- Hans Iwan Bratt, ITfacts, 08 753 18 51, 070 779 77 96
- Birgitta Frejhagen, InfoKomp AB, 08 725 87 00
- Johan Jörgensen, Interaktiv Tid, 08 442 85 70
- Anna Karlstedt, IMIT, 08 736 94 71, FAX 08 32 65 24
- Eva Lindencrona, SISU, 08 752 16 36
- Lennart Ohlsson, IM Venture & Finans AB, Lennart.Ohlsson@innovationsmaklarna.se
- Agneta Qwerin, RSV DataService, 08 764 83 78
- Hasse Samuelsson, Svensk Industriförening, 08 440 11 70
- Herbert Söderström, Tilia Cadata, 0650 800 59
- Bengt-Arne Vedin, Metamatic AB, 08 661 28 18
- PG Holmlöv (sekr), Telia Research och CIC, Pg.X.Holmlov@telia.se, 08 713 51 29

TELDOK

© 1999 TELDOK och författaren Bengt-Arne Vedin (100546.2766@compuserve.com) var för sig

TELDOK uppmuntrar till eftertryck för enskilt bruk, med angivande av källa. Kommersiell vidare spridning ej tillåten utan överenskommelse med TELDOK eller författarna

Offsettryck: Nykopia Tryck AB, Stockholm 1999

Digitalisering: Mart Marend, BOD International AB (www.books-on-demand.com), Visby 1999

Design & digitalisering: PG Holmlöv, 1999

<http://www.teldok.org/>

Innehåll

- Rapport 129 IT inför framtiden – ett rundabordssamtal med unga perspektiv
- Rapport 128 De italienska industridistrikten som modell och verklighet
- Rapport 127 Interaktivt i riksdagen
- Rapport 126 IT i skolan – vision och verklighet
- Rapport 125 IT i framtidens lärande
- Rapport 124 Välfärd via nätet?
- Rapport 123 & 123E Nätet som marknadsplats. De svenska pionjäreerna
- Rapport 122 & 122E En bok i sänder. Print on Demand
- Rapport 121 Elektronisk handel: status och trender
- Rapport 120 Cybershoppare, intermediärer och digitala handelsmän
- Rapport 119 Vårdkedjan och informationstekniken
- Rapport 118 Klarar den svenska offentlighetsprincipen mötet med Cyberrymden?
- Rapport 117 IT i arbetsliv och samhälle. Ett rundabordssamtal med mänskliga perspektiv
- Rapport 116 The TeLDOK Yearbook 1997
- Rapport 115 Internetanvändningen i Sveriges befolkning
- Rapport 114 Singapore – livet på den intelligenta ön
- Rapport 113 IT för samhällsservice, demokrati och folkbildning i Sverige
- Rapport 112 Den valbara tekniken
- Rapport 111 & 111E IT-visioner i verkligheten
- Rapport 110 Informationsteknologi för resurssnål logistik
- Rapport 109 IT-företag i samverkan – nätverk för bättre affärer
- Rapport 108 IT – några skolexempel från Mittnorrland
- Rapport 107 Nyttan av elektronisk affärskommunikation för små företag
- Rapport 106 Teknik i butik – informationsteknologi i svensk dagligvaruhandel
- Rapport 105 Resor i rum och tid
- Rapport 104 Utan IT stannar marknaden
- Rapport 103 Lär vid din läst
- Rapport 102 Omsorg med IT på äldre da'r
- Rapport 101& 101E 20 sekunder till jobbet. Distansarbete från bostaden
- Rapport 100 IT i skolan
- Rapport 99 Den grafiska branschens utveckling mot digital kommunikation
- Rapport 98 Företagande i informationsteknologi. Teledbild, Trans Net, Minitel, TeleGuide
- Rapport 97 Våga Vara Visionär. Om att använda videokonferenser idag och imorgon
- Rapport 96 Sett och Hört via bildkommunikation – användningsområden & erfarenheter
- Rapport 95 Tillväxtföretagen och de teleanknutna informationssystemen
- Rapport 94 & 94E Myter om IT

Läs om. TeLDOKs utgivning 1994-1999

Rapport 93 Den svenska marknaden för online, audiotex och CD-ROM – framväxt, nuläge, utveckling och trender

Rapport 92 Japan – teknik, slagord, genomförandekraft

Rapport 91 NII – USAs elektroniska motorvägar, alias Infobahn

Rapport 90 & 90E Telestugor, telearbete och distansutbildning

Rapport 89 Office Information Systems in the United States and Sweden

Rapport 88 Arbete i nätverk och förändrad näringsstruktur

Rapport 87 Informationsteknik och handikapp

Rapport 86 & 86E TeLDOKs Årsbok 1994/The TeLDOK Yearbook 1994

Rapport 85 Vård och råd på tråd. Reportage om distansdiagnostik och telemedicin...

Info 17 Smarta kort – den smartaste lösningen?

Info 16 Att utnyttja den nya friheten i tid och rum – om flexibelt arbete

Info 15 Elektroniska marknader – dagligvara och vision

Info 14 Mobila telekommunikationer – en handbok

Referensdokument M Läs om. TeLDOKs utgivning 1994–1999

Referensdokument L 55 rapporter från TeLDOK 1991–1995

Via 35 Dyslexi – ett handikapp i informationsamhället

Via 34 & 34E Nya medier. Rapporten om multimedie- och Internetföretagen i Sverige

Via 33 Demokratin i det högfrekventa samhället: Från en ATP-fråga på tio år till tio ATP-frågor på ett år

Via 32 ”IT-ism” – Informationstekniken som vision och verklighet

Via 31 Vill du bli nådd? – för och emot att vara ”ständigt uppkopplad”

Via 30 Från grovarbetare till nätsurfare

Via 29 Informationsteknik – reflexer av det mänskliga

Via 28 & 28E Så byggdes en världsindustri – entreprenörskapets betydelse för svensk mobiltelefoni

Via 27 Telework i Europa

Via 26 ITkultur – användare och värderingar

Via 25 Informationstekniken nu, då, sedan

Via 24 Tvåvägs multimediatelekomunikationer i USA

Via 23 Gruppvara i praktiken

TELDOK Rapport **129**

IT inför framtiden - ett rundabords- samtal med unga perspektiv

Lennart Lennerlöf (red)

Innehåll: Ett rundabordsamtal om vad som händer med människors och organisationers villkor när IT allt mer utvecklas och "intar" samhället. "Köpare av IT är osäkra och köper försäkring ... man glömmer människorna ... scenen är internationell ... utbildning är inte lösningen, det måste finnas ett innehåll."

Metod: Samtalet kretsar främst kring arbetslivet och har som bakgrund ett liknande samtal men med en grupp äldre deltagare (TELDOK Rapport 117, IT i arbetsliv och samhälle). Samtalet bandades och utskriften redigerades.

Avsändare: Personer i åldrarna mellan 27 och 37 år, alla med kvalificerade erfarenheter av arbete med IT-tillämpningar.

Mottagare: De som behöver ett underlag för diskussion om vad IT leder till och uppslag om viktiga debattfrågor framöver.

Grad av analys: Samtalet är oredigerat och analysen alltså den som deltagarna står för; dessa hade förberett sig på själva arbetsformen genom ett inledande möte där denna diskuterades.

Täckning: Åtta deltagare plus diskussionsledare; tre kvinnor; vård finns representerad men inte konstnärliga yrken.

Datumstämpel: Samtal i januari 1999

Nyhetsvärde: Den mångfacetterade diskussionsgruppen.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/129.pdf

TeLDOK Rapport **128**

De italienska industridistrikt som modell och verklighet

Miki Agerberg (red)

Innehåll: Rapport från en studieresa till ett antal norditalienska industridistrikt inriktade på produktion av ylle och yllemaskiner, avancerad teknik, kakelplattor etc.

Metod: Studieresa med ett femtontal deltagare uppdelade på tre grupper som efter förberedelser av svenska handelskontoret besökt ett antal mer eller IT-präglade företagsnätverk.

Avsändare: Resedeltagarna representerar ett brett spektrum av svenska IT-expert; redaktören är journalist och bl a tidningen Ny Tekniks Frankrike-korrespondent; han har länge intresserat sig för de italienska industridistrikt.

Mottagare: Den som vill få insikter i de uppmärksammade, framgångsrika italienska industridistriktens sätt att fungera.

Grad av analys: Betingad av deltagarnas kunskaper samt besökens relativa kortvarighet; redaktör och arrangörer dock väl pålästa och italiensk forskare bidrog på slutseminarium.

Täckning: Mindre men varierad del av hundratalet industridistrikt i Italien.

Datumstämpel: Resa i september 1998.

Nyhetsvärde: Inriktningen just på IT i kombination med de norditalienska industridistrikt.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/128.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport **127**

Interaktivt i riksdagen

Gull-May Holst

Innehåll: Beskrivning av hur den svenska riksdagen inklusive regeringsledamöter och partirepresentanter utnyttjar IT särskilt i valrörelsen 1998 men också för konferenser t ex med EU-kolleger.

Metod: Intervjuer, deltagande observation dvs reportage, faktainsamling.

Avsändare: Författaren är IT-kunnig informationskonsult och journalist med ett förflutet bl a i Dagens Nyheter.

Mottagare: De som är intresserade av hur IT kan bidra i den politiska och demokratiska processen.

Grad av analys: Via intervjuer, internationella jämförelser och besök hos forskare.

Täckning: Beskrivning av svenska politiska arbetsformer 1998-99.

Datumstämpel: Februari 1999.

Nyhetsvärde: När det gäller vardaglig och framgångsrik användning av vissa tillämpningar såsom streaming video ligger den svenska riksdagen långt framme. För elektroniska veckobrev och liknande varierar det mellan partierna.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/127.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Rapport **126**

IT i skolan - vision och verklighet

Arvid Höglund & K-G Karlsson

Innehåll: Vill besvara frågan hur långt visionerna om IT i skolan kommit i verkligheten genom att granska ett antal skolor huvudsakligen i Mittnorrland, en förort till Stockholm samt några skolor i England.

Metod: Granskningar av den faktiska verkligheten, erfarenheter och bedömningar från ett dussintal skolor (även Komvux).

Avsändare: Författarna sysslar bl a med undervisningsfrågor och är författare till en tidigare TELDOK Rapport 108 IT – några exempel från Mittnorrland.

Mottagare: Alla med intresse av utvecklingsmöjligheter vad gäller skola och undervisning.

Grad av analys: Grundlig, baserad på författarnas bakgrund, jämförelser mellan de olika studieobjekten och bakåt i tiden, med erfarenheter från den förra rapporten.

Täckning: Strävan har varit att studera intressanta och varierade exempel.

Datumstämpel: Hösten 1998.

Nyhetsvärde: Bredd och djup; jämförelser t ex Norrland-Järfälla och Sverige-England.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/126.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport **125**

IT i framtidens lärande

Lars Bolander

Innehåll: Granskar de utmaningar som ett framtida ”ständigt lärande” innebär och tar samtidigt upp de möjligheter som kan finnas till mer stimulerande lärande med IT. Det finns nu alternativ till skolor, läroböcker och lärare.

Metod: Fallstudier och intervjuer, litteraturgenomgång, sammanfattning av pedagogiska fakta och erfarenheter. Problem och kontroverser redovisas.

Avsändare: Författaren har lång erfarenhet av utbildning liksom fortbildning i såväl skola som högskola; producent av interaktiva multimedier.

Mottagare: Ansvariga och intresserade för utvecklingen inom skolan liksom lärare.

Grad av analys: Genom att erfarenheter, slutsatser och uppfattningar ställs mot varandra blir denna djupgående.

Täckning: Syftet är snarast stimulans till fortsatta studier och erfarenheter; området är mycket stort.

Datumstämpel: Hösten 1998.

Nyhetsvärde: Fallstudier och aktuell forskning främst från USA.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/125.pdf

TELDOK Rapport **124**

Välfärd via nätet?

Carl-Öije Segerlund

Innehåll: Ställer Internet som marknads- och informationsplats mot tillgängligheten av samhällsservice och konsumentinformation samt regelsystem och fakta från statistik och studier. Fokus är på hushållen.

Metod: Resonerande beskrivning, intervjuer, sammanfattning av forskningsrapporter samt naturligtvis granskning av webb-sidor. Grundmaterialet är från tidningar och tidskrifter, ofta i elektronisk form.

Avsändare: Carl-Öije Segerlund är IT-chef och utvecklingsansvarig vid Statens skola för vuxna i Härnösand och har en bakgrund i kommunvärlden med bl a erfarenhet av satsningar på att inrätta Medborgarkontor och andra medel för medborgarservice via IT. Rapporten ingår i KFBs och TELDOKs gemensamma program Telematik 2001.

Mottagare: Alla med intresse av att se Internet från ett medborgar- och konsumentperspektiv.

Grad av analys: Bygger på författarens erfarenhet men också forsknings- och organisationsrapporter, de senare t ex från OECD.

Täckning: Fokus på Sverige men naturligtvis omöjligen heltäckande.

Datumstämpel: Våren 1998.

Nyhetsvärde: Konsument- och medborgarperspektivet.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/124.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Rapport **I23** & **I23E**

Nätet som marknadsplats.

De svenska pionjärerna

Weje Sandén

Innehåll: Granskning av den snabba tillväxten av handeln på särskilt det svenska Internet dvs med svenska företag; innehåller unik statistik över denna handel.

Metod: Ett stort antal intervjuer; litteraturstudier; granskning av ett trettiotal företag; undersökningar på Internet

Avsändare: Sandén är journalist och veteran när det gäller att djupgående bevaka och analysera IT-bransch och IT-företag. Ingår i KFBs och TELDOKs gemensamma program Telematik 2001.

Mottagare: Företag som är eller borde vara intresserade av att utnyttja Internet för sina affärer.

Grad av analys: Genom författarens erfarenhet och tillgången på ny statistik djupgående.

Täckning: Naturligen inte heltäckande och i viss mån tidspräglad ett vanligt år brukar sägas utgöra sju Internet-år

Datumstämpel: November 1998.

Nyhetsvärde: Statistiken; de grundliga intervjuerna.

Läs **elektroniska versioner** på www.teldok.org/pdf/123.pdf resp [123e.pdf](http://www.teldok.org/pdf/123e.pdf)

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport **I22** & **I22E**

En bok i sänder. Print on Demand

Maja-Brita Mossberg

Innehåll: En beskrivning av utvecklingen mot, och till följd av, utvecklingen mot ”print on demand” dvs bok- och mer generellt trycksaksproduktion i enstyck utan att kostnaderna för att göra många omtryck blir hindrande.

Metod: En mångfald intervjuer med experter längs ”produktionskedjan” från författare till läsare: utöver dessa två perspektiv samhällets, förlagens, formgivarens, producentens, bokhandlarens och mellanledens perspektiv.

Avsändare: Maja-Brita Mossberg är journalist och författare.

Mottagare: Alla med behov av en grundlig genomgång av fakta och utvecklingstendenser vad gäller enstycksproduktion av trycksaker.

Grad av analys: Grundlig genom de många infallsvinklarna samt hänvisningar till olika utredningar (dock saknas den stora print-on-demand-organisationen Xplor).

Täckning: God vad gäller infallsvinklar för trycksaksproduktion riktad mot ”samhället i stort”, mer begränsad vad gäller ”privat” produktion för internt bruk i företag och organisationer.

Datumstämpel: April 1998.

Nyhetsvärde: Aktuell svensk sammanställning – grundlig och med praktiska hänvisningar.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/122.pdf

TeLDOK Rapport **121**

Elektronisk handel: status och trender

Peter Fredholm

Innehåll: En beskrivning av nuläge och utvecklingstendenser tre år framåt vad gäller elektronisk handel i näringslivet, alltså mellan företag – inte minst små sådana – och organisationer men inte primärt gentemot konsumenter.

Metod: Den insiktsfulle konsultens praktikfall och övriga erfarenheter plus en enkät besvarad av ett fyrtiotal svenska företag som arbetar med elektronisk handel.

Avsändare: Författaren arbetar sedan länge som konsult och utbildare inom just elektronisk handel.

Mottagare: Den som vill få en lägesrapport parad med en realistisk uppfattning om utvecklingsriktning och vilka volymer som kan förväntas.

Grad av analys: Långtgående bearbetning av erfarenheter och resultaten av enkäten, bl a genom en analys av vilka steg som leder till framgångsrik elektronisk handel.

Täckning: Fokus är på Sverige och elektronisk handel mellan företag.

Datumstämpel: Juni 1998.

Nyhetsvärde: Aktualitet, enkät, kvalitet i analysen.

Läs den **elektroniska delversionen** på www.teldok.org/blurbs/hela121.htm

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Rapport **120**

Cybershoppare, intermediärer och digitala handelsmän

Lennart Forsebäck

Innehåll: En översikt över elektronisk handel inriktad på hushåll, med material särskilt från USA – en företeelse i delvis snabb utveckling.

Metod: Översikt och statistik med hjälp av läsande, kontakter och nätsurfande. Ingår i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001.

Avsändare: Forsebäck är konsult åt företag och organisationer samt författare med ett antal skrifter kring IT, bl a i TELDOKs rapportserie, bakom sig.

Mottagare: Den som behöver en snabb översikt över elektronisk handel för hushåll ”på bredden” antingen för sin allmänorientering eller som inledning till sitt fortsatta mer specialiserade sökande.

Grad av analys: Tar upp ett antal ”knäckfrågor” och diskuterar konstruktivt problem och möjligheter.

Täckning: Varierande: bokhandel och dagligvaror, särskilt matvaror, i speciellt fokus.

Datumstämpel: Maj 1998

Nyhetsvärde: Den breda översiktens, den översiktliga introduktionens.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/120.pdf

TeLDOK Rapport **119**

Vårdkedjan och informationstekniken

Jonny Sågänger & Mats Utbult

Innehåll: Huvudsakligen en serie fallstudier kring utnyttjandet av IT i vården som dock inramas av mer principiella diskussioner och sammanfattande reflexioner.

Metod: Journalistiska nedslag i verkligheten kompletterade genom insiktsfulla kommentarer av saks experter.

Avsändare: Författarna är journalister och de har haft stöd av experter från Spri och landstingsvärlden.

Mottagare: Alla med behov av aktuella beskrivningar av olika mer eller mindre avancerade tillämpningar av IT i vården.

Grad av analys: Avsevärd, delvis genom utnyttjandet av expertisen.

Täckning: Ett halvdussin fall ger inte statistik men de valda fallen har av sakkunniga valts för att vara representativa och framtidsbetonade.

Datumstämpel: Början av 1998.

Nyhetsvärde: Fallstudier och analys, båda i sin detaljrikedom.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/xtras/screens.htm

TeLDOK Rapport 118

Klarar den svenska offentlighets- principen mötet med Cyberrymden?

Krister Thelin (red), Anders R Olsson och Peter Seipel

Innehåll: Diskussion om grundläggande problem och möjligheter vad gäller integritetsskydd, yttrandefrihet och offentlighetsprincip på Internet och i cyberrymden.

Metod: Vetenskaplig medling eller scientific mediation dvs två personer – här Thelin och Olsson – med bestämda, faktagrundade men motsatta åsikter och tolkningar debatterar under ledning av en mediator eller medlare, Seipel, som söker få fram vilken den gemensamma faktagrunden är liksom varför bedömningarna ändå går isär.

Avsändare: Thelin är jurist, Olsson journalist och Seipel professor i juridik, inriktad på IT.

Mottagare: Alla som har behov och intresse av att få en flersidig belysning av dessa debattfrågor som har djupgående betydelse för vår demokratis och vårt samhälles sätt att fungera.

Grad av analys: Genom de motstridiga tolkningarna djupgående.

Täckning: Snarast en aktualitetsfråga – nya dimensioner i debatten kan komma ur internationell utveckling och tekniska genombrott.

Datumstämpel: Början av 1998.

Nyhetsvärde: De frågor som debatteras är varken nya eller tidigare försummade – inte heller av dessa författare – men greppet med vetenskaplig medling är ovanligt och givande.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport **117**

IT i arbetsliv och samhälle. Ett rundabordssamtal med mänskliga perspektiv

Lennart Lennerlöf

Innehåll: Ett rundabordssamtal om ITs effekter för människa och samhälle, ingående i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001.

Metod: Kritiska granskare som Pelle Ehn (forskare om konst och kommunikation), Bernt Ericsson (forskningsdirektör på Ericsson), Birgitta Frejhagen (egenföretagare kring kompetensutveckling), Lars Ingelstam (professor vid tema teknik och social förändring i Linköping), Werner Schneider (dataveteran från Uppsala Universitet) och Gunnela Westlander (arbetslivsforskare) diskuterar under ledning av professor Lennart Lennerlöf (inriktning teknik-organisation-arbete).

Avsändare: Se ovan.

Mottagare: Den som vill tillgodogöra sig en kritisk granskning av ITs effekter i olika avseenden.

Grad av analys: Naturligen ojämn men genom deltagarnas kompetens djupgående.

Täckning: Begränsas av formatet ”småskrift” liksom deltagarnas (i och för sig stora) samlade bakgrund.

Datumstämpel: Slutet av 1997.

Nyhetsvärde: Ovanligt att så många kompetenta forskare och debattörer med så många infallsvinklar förs samman.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/blurbs/hela117.htm

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport 116

The TELDOK Yearbook 1997

Gull-May Holst

Innehåll: En omfattande sammanställning av statistik och andra fakta som speglar IT-utvecklingen i Sverige mot bakgrund av allmänna IT-trender.

Metod: Insamling, bearbetning och presentation av siffer- och faktamaterial som ger utvecklingstendenser och lägesbeskrivningar via jämförelser över tiden.

Avsändare: Gull-May Holst är konsult med inriktning mot IT och marknads-kommunikation. Hon är sedan tioalet år ansvarig för den regelbundet utkommande TELDOK Yearbook.

Mottagare: Alla med behov av ett aktuellt referensverk över hela IT-området med dess olika infallsvinklar.

Grad av analys: Analys av utvecklingen samt av förutsättningar för och problem med statistiska och andra datasammanställningar.

Täckning: Fram till mitten av 1997.

Datumstämpel: Slutet av september 1997.

Nyhetsvärde: Den omfattande faktasammanställningen gör rapporten till en "one-stop shop" för sådant material, naturligen tidsberoende.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/xtras/screens.htm

TeLDOK Rapport **115**

Internetanvändningen i Sveriges befolkning

Torsten österman & Joachim Timander

Innehåll: En undersökning av hur svenskarna utnyttjar IT, dvs deras användning av datorer, modem, CD-ROM och mobiltelefon samt Internet. När det gäller det senare granskas sådant som socioekonomiska skillnader i användningen, ungas och gamlas vanor samt manliga användares beteende.

Metod: Materialet är insamlat via postal enkät med hög (80 procent) svarsfrekvens.

Avsändare: Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier, bildad 1971 och med långa tidsserier över attityder, kunskaper m m i Sverige.

Mottagare: Envar med intresse för hårda fakta kring utnyttjandet av IT i Sverige.

Grad av analys: Attityder och sociala klyftor ingår i studien som naturligtvis begränsas av vad man kan fråga om i en postal enkät.

Täckning: Studien gjord 1995-96 med mer än 5000 respondenter.

Datumstämpel: Rapporten utgiven 1997.

Nyhetsvärde: En unik undersökning, än mer värdefull genom att jämförelser över tiden och mellan olika grupper är möjlig.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/115.pdf

TeLDOK Rapport **114**

Singapore - livet på den intelligenta ön

Lars Malmström (red)

Innehåll: Singapore satsar på att bli vad rubriken utsäger – den intelligenta ön, med en stor satsning på ”uppgradering” till ett ”informationssamhälle”, markerat av målmedvetna satsningar på informationstjänster av olika slag. Detta är en reserapport med studier av ett antal sådana, med några besök genomförda även i grannlandet Malaysia som har liknande ambitioner men är mindre utvecklat.

Metod: De olika deltagande resenärerna har gjort besöksrapporter som ligger till grund för skriftens kapitel – ett per besök. Det finns också en sammanfattning samt några personliga intryck.

Avsändare: Resenärerna är personer som arbetar med IT och som forskar kring området. Redaktören är frilansjournalist som bearbetat de olika besöksrapporterna.

Mottagare: De som är intresserade av ett av de mest omtalade försöken att stimulera till näringslivs- och samhällsutveckling med IT.

Grad av analys: Varierar beroende på besökens längd och kvalitet; redaktörens sammanfattning adderar överblick och djup.

Täckning: Med ett tjugotal besök blir det en relativt täckande bild, mer från administrationens än näringslivets utgångspunkter

Datumstämpel: Resan genomfördes i november 1996.

Nyhetsvärde: En aktuell beskrivning av olika konkreta satsningar, inte endast planer och ambitioner.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/114.pdf

TELDOK Rapport **113**

IT för samhällsservice, demokrati och folkbildning i Sverige

Carl-Öije Segerlund

Innehåll: En serie beskrivningar av tjänster som skall tjäna medborgaren i olika delar av samhällslivet. Fokus är just på tjänster, inte på organisationsformer. Regeringskansli, statliga verk och myndigheter, kommuner och landsting utnyttjar verkligen IT. Men – det är blott en liten del av de allmänt samhällsintresserade som utnyttjar de interaktiva möjligheterna.

Metod: En initierad experts kvalificerade, grundliga och väl täckande beskrivning av aktiviteter och erfarenheter.

Avsändare: Carl-Öije Segerlund har tidigare arbetat med och även i TELDOK rapporterat från försök med s k medborgarkontor. Han är nu IT-chef vid Statens Skola för Vuxna i Härnösand.

Mottagare: Alla som arbetar med samhällsinformation och samhällsservice med inriktning på medborgaren.

Grad av analys: Dels löpande, dels i övergripande sammanfattningsform, dels genom jämförelser med Danmark som kan sägas ligga före.

Täckning: Fältet är så stort att det är svårt att få med allt men författarens närkontakt med fältet gör att det mesta med svensk utgångspunkt vid aktuell tidpunkt finns med.

Datumstämpel: Materialinsamlingen slutförd i september 1996.

Nyhetsvärde: Den breda överblicken över ett område i intensiv men ojämn utveckling.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/113.pdf

TeLDOK Rapport **112**

Den valbara tekniken

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Beskriver och analyserar utvecklingen mot en valbar teknik, baserad på konsumenters och ”producenters” (producerande individers) skiftande önskemål som tekniska möjligheter – ej endast inom IT. Granskar varför detta nya synsätt har svårt att tränga igenom samt anger dess begränsningar.

Metod: En systematisk materialredovisning dels vad gäller historik, dels konkreta fall, dels drivkrafter. Diskuterar även villkor och begränsningar i anslutning till denna verklighetsbeskrivning och anger ett antal idéer kring framtida forskning.

Avsändare: Bengt-Arne Vedin är innovationsforskare, bl a ansvarig för sekretariatet för Ruben Rausings Fond för forskning om nyföretagande och innovationer.

Mottagare: Alla med ansvar för teknikutveckling, tekniktillämpning, utbildning i organisationer och företag samt för organisationsutveckling.

Grad av analys: Författaren går igenom både begränsningar och invändningar och är mest utförlig vad gäller informationsteknik.

Täckning: Koncentration på informationsteknik ungefär vid årsskiftet 1996-1997.

Datumstämpel: Utgiven mars 1997.

Nyhetsvärde: En beskrivning som är självklar för somliga, en viktig nyhet för andra, obegriplig eller felaktig för ytterligare en del.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/112.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport **III** & **III E**

IT-visioner i verkligheten

Inger Stjernqvist

Innehåll: Populär redovisning av ett antal Demotel-projekt, dvs praktiska tillämpningar av avancerad IT, där tonvikten är på anpassning och utnyttjande av tillgänglig teknik, dvs teknikspridning.

Metod: Systematiska reportage från ett tjugotal projekt, ordnade tematiskt för att möjliggöra analys och ömsesidig belysning.

Avsändare: Inger Stjernqvist är IT-konsult vid Enator.

Mottagare: Alla som vill ta till sig praktisk IT i frontlinjen; kapitelrubrikerna talar om organisationer i nätverk, distansarbete och rörlighet, service och kundstöd, elektroniska marknader och interaktivt säljstöd, interaktiva och individuella massmedier samt kompetensutveckling.

Grad av analys: Inträngande genom möjligheterna till anknytningar och korskopplingar mellan projekten samt till aktuell litteratur.

Täckning: Betingas av de Demotel-projekt som Telia tillsammans med praktiska utnyttjare av IT kunnat förankra och genomföra samt göra tillgängliga för analys och publicering. Det är en bred rapport eftersom projekten inte avsetts koncentrerade till en viss bransch eller begränsad teknisk specialitet.

Datumstämpel: Februari 1997

Nyhetsvärde: Demotel-projekten innebär även internationellt unika satsningar på praktisk tillämpning av IT, vilket ger delar av rapporten samma unika prägel. Därtill kommer de ömsesidiga belysningar som projekten mellan projekten som erbjuds.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/111.pdf resp [111e.pdf](http://www.teldok.org/pdf/111e.pdf)

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TeLDOK Rapport 110

Informationsteknologi för resurssnål logistik

Magnus Swahn

Innehåll: Logistik handlar om transporter och lagring av varor på väg till sin slutdestination, som komponenter i större system eller på väg till detaljhandel eller slutkund. IT är ett etablerat, centralt hjälpmedel för en effektiv logistik. Denna rapport går bortom den ekonomiska effektiviteten och granskar hur IT kan nyttjas för att göra logistiken – främst väl transportererna – mer miljömedveten. Detta tycks kräva det resurssynsätt som författaren lanserar samt att man hamnar rätt i tiden. Ett särskilt avsnitt redovisar pågående forskning och utveckling.

Metod: I huvudsak är rapporten baserad på litteraturstudier, med utgångspunkt från författarens egna kontakter och erfarenheter.

Avsändare: Magnus Swahn är miljöchef på ASG och har tidigare författat flera TELDOK-rapporter kring IT och logistik.

Mottagare: Den som är engagerad i transportverksamhet, logistik samt i miljöarbete.

Grad av analys: Systematisk genomgång av olika aspekter av transporter mellan och i produktionsfunktioner, med analys av hur rationellare arbete leder till mindre miljöpåverkan samt vilken ytterligare potential som finns; redovisning av idéer för framtida utveckling.

Täckning: Sverige (av naturliga skäl mest intimt känt), Europa (med detaljerad redovisning av EU-initiativ), USA och Japan.

Datumstämpel: Hösten 1996, utgiven december 1996. Ingår i TELDOKs Sverige-program.

Nyhetsvärde: Att kombinera logistik, IT och miljö är nytt.

TeLDOK Rapport **109**

IT-företag i samverkan - nätverk för bättre affärer

Anders Berg, Christina Johannesson & Peter Kempinsky

Innehåll: Samverkan i nätverk sägs vara framtidens melodi och IT-företag borde ligga närmast till att utnyttja detta, eftersom naturligtvis IT ses som verksamt hjälpmedel. I själva verket är tillväxten inom svensk IT-bransch låg och importberoendet stort, men författarna har lokaliserat sex praktikfall där nätverk utnyttjas strategiskt och för expansion. Förändringshastigheten visar sig stor, att komma först till marknaden är ofta avgörande. Det gäller att förena bredd och djup – och att hantera ett svåröverskådligt lapptäcke av ”företagens vänner”. Systemleverantörer tycks mer och mer spela en nyckelroll för anknutna satellitföretag.

Metod: Översiktlig analys av den svenska IT-branschen respektive idén och funktionssättet för samarbete i nätverk, som språngbräda för sex beskrivna praktikfall, materialet insamlat via intervjuer och skriftligt underlag. Företagen har följts i ungefär ett år. Praktikfallen är som sig bör varierade, teknik-, program- och tjänsteföretag, ett nätverk med tretton företag, etc.

Avsändare: Johannesson och Kempinsky är konsulter vid Forum for Business Administration, Berg är VD för SuperForm AB.

Mottagare: Mindre IT-företag i största allmänhet; företag som måste eller åtminstone ser sig ha behov av att överväga samverkan i nätverk; stödorgan inriktade på mindre företag.

Grad av analys: Med den begränsning som de i och för sig varierade praktikfallen ger – en djupgående analys, något betingad av tidpunkten dvs just när Internet börjar användas på allvar i affärer.

Täckning: Praktikfallsföretagen är valda som små och svenska samt inom IT-branschen; här saknas t ex medieföretag eller direkta Internet-/webb-företag.

Datumstämpel: Färdigställd hösten 1996, utgiven december 1996. Ingår i TELDOKs Sverige-program.

Nyhetsvärde: Första svenska rapporten av sitt slag; reservation endast för att Internet-utvecklingen kan komma att addera till men knappast kullkasta observationerna.

TeLDOK Rapport **108**

IT - några skolexempel från Mittnorrland

Arvid Höglund & K-G Karlsson

Innehåll: Beskriver IT-utnyttjande i ett antal skolor – grundskola och gymnasium – i Hälsingland, Västernorrland och Jämtland-Härjedalen. Det är skolor som ingår i utvecklingsverksamhet med IT i skolan.

Metod: Systematisk beskrivning med särskild tonvikt på pedagogisk granskning av de olika satsningarna.

Avsändare: K-G Karlsson är verksam vid Mitthögskolan, båda arbetar inom MIC som skall stimulera IT-utvecklingen främst i två av Medelpads tre kommuner (Sundsvall och Timrå).

Mottagare: Alla med intresse av att följa vilka erfarenheter som finns av IT i svenska skolor.

Grad av analys: Projekten är ganska olika, liksom skolorna (en t ex mycket liten). Eftersom elva skolor aldrig kan bli statistik är dels den pedagogiska genomgången, dels projekten ställda mot varandra en god grund för diskussion och slutsatser – delvis lämnat åt läsaren.

Täckning: Snarast geografisk och tidsbestämd, mitten av 1996.

Datumstämpel: Färdigställd till i september 1996.

Nyhetsvärde: Aktuell och bred belysning av ett viktigt område i snabb förändring.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/108.pdf

TELDOK Rapport **107**

Nyttan av elektronisk affärs- kommunikation för små företag

Peter Fredholm

Innehåll: Fallsbeskrivningar från fem företag med mycket olika förutsättningar – utom att de delar egenskapen att alla är små, och att alla är framgångsrika. Analys utifrån vad som är gemensamt, jämförelser utifrån detta att de har så olika förutsättningar.

Metod: Fallstudier på ett strukturerat sätt, där teknik, metoder, kostnader, framtidsperspektiv etc beskrivs för de fem företagen. Ett företag gjuter aluminiumdetaljer, ett säljer varor med låga varuvärden – suddgummin! –, ett är en järnhandel, ett distribuerar vin och sprit och det femte erbjuder lager och transport. För de olika faktorerna görs en jämförelse mellan företagen.

Avsändare: Författaren är konsult men med ett förflutet i Handelsprocedurrådet och är expert på EDI. Rapporten har tillkommit i nära samverkan med småföretagsorganisationen Företagarnas Riksorganisation.

Mottagare: Den som vill förstå effekterna av elektronisk kommunikation i direkt affärsverksamhet – vilket inte utesluter många skilda typer av service. Små företag har små marginaler för överlevnad vilket gör att slutsatser från dessa kan tillämpas brett. Ingår i TELDOKs Sverige-program.

Grad av analys: Djupgående. Olika typer av elektroniska möjligheter beskrivs i detalj och praktiskt. Analys- och slutsatsdelen av rapporten upptar dess huvudpart.

Täckning: Fallstudier har alltid den begränsning som anges av valet av fall, dock att spännvidden av dess medger bredare indikationer och slutsatser, liksom författarens vida erfarenhetsbakgrund.

Datumstämpel: Utgiven i juni 1996.

Nyhetsvärde: Inriktningen specifikt på småföretag; djupet i studier och analys.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/107.pdf

TELDOK Rapport **106**

Teknik i butik - informations- teknologi i svensk dagligvaruhandel

Hagge Rilegård och Stefan Thorén

Innehåll: Även dagligvarubutiker är på väg att datoriseras. Hela branschens sätt att organisera sig och att arbeta förändras därmed. Fokus flyttas från fysiska varuflöden till flöden av information. - Denna utveckling, i såväl butiks- som grossistled, med hyllkantsetiketter, streckkoder och EDI som några av de nya ingredienserna, beskrivs och analyseras.

Metod: Forskarens och konsultens mångskiftande beskrivning - i appendix finns branschstatistik; hos viktiga och typiska aktörer i olika led görs besök; liksom vägvisande pionjärer beskrivs.

Avsändare: Författarna är forskare och konsulter med stor erfarenhet av området. De har även tidigare författat TELDOK-rapporter.

Mottagare: Var och en som vill informera sig om och förstå utvecklingen inom detaljhandel liksom grunden för förändringar inom logistik, försäljning och framtida marknadsplatser över huvud taget. Ingår i TELDOKs Sverige-program.

Grad av analys: Diskussion kring t ex affärslogik med viktiga observanda och slutsatser sammanfattade, kort och överskådligt.

Täckning: När det gäller praktikfall är fokus på dagligvaruhandeln vilket innebär att speciella förhållanden i varierande andra detaljhandelsbranscher endast behandlas generellt.

Datumstämpel: Utgiven juni 1996.

Nyhetsvärde: Aktuell inträngande analys och samtidigt översikt över ett aktuellt och snabbväxande område.

TELDOK Rapport **105**

Resor i rum och tid

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: TELDOK har över en period på mer än tio år arrangerat en rad studieresor i allmänhet till större och i vart ledande länder vad gäller tillämpning av IT. Varje resas studieprogram har naturligtvis fokuserat på sådant som vid tidpunkten för resan sågs som viktigt och aktuellt, ibland och delvis bundet till någon speciell satsning i det besökta landet. Åtskilliga industriländer har på detta sätt besökts inte en utan flera gånger. Denna rapport erbjuder en jämförelse dels över tiden, dels mellan länderna. Efterklosheten samlas i en analys.

Metod: Forskarens jämförande reflektioner baserade på aktuell utveckling samt debatt, inte minst i de besökta länderna. Jämförelserna underbyggs av aktuell forskning.

Avsändare: Författaren är innovationsforskare och ledamot av TELDOK Redaktionskommitté och har deltagit i flertalet av de studieresor som utgör grundmaterialet till rapporten, ibland som ansvarig för besöksprogram, rapportering etc.

Mottagare: Den som vill förstå IT-utvecklingens historiska och framtida drivkrafter, förväntningar, praktiska ansatser, politiska och företagsmässiga satsningar.

Grad av analys: Basen är naturligtvis i huvudsak begränsad av de länder och besök som genomförts liksom en tidsperiod från början av 80-talet. I övrigt finns såväl jämförande tabeller som djupare analys av förväntningar och utvecklingsmönster liksom förklaringsförsök till varför de senare ofta avviker från de förra.

Täckning: BRD, Storbritannien, Nederländerna, Danmark, USA, Frankrike och Japan, i någon mån Canada. Tidsperiod: från början av 80-talet till 1995.

Datumstämpel: Årsskiftet 1995/96.

Nyhetsvärde: En nutidshistorisk sammanfattning; analysförsöken.

TeLDOK Rapport **104**

Utan IT stannar marknaden

Bengt Carlsson

Innehåll: En genomgång av hur informationsteknik utnyttjas på de finansiella marknaderna. Information är A och O, åskådliggjort av förbud mot insiderhandel, noggranna informationsregler på Börsen, etc – liksom av valutaspekulation och andra mer eller mindre globala marknader som drivs av IT med värdepapper som instrument. Men: de personliga kontakterna är alltför viktiga.

Metod: Ett initierat, detaljrikt reportage med Sverige i fokus.

Avsändare: Bengt Carlsson är journalist på Affärsvärlden och har samlat material för denna studie under en längre period.

Mottagare: Den som vill få en översikt över de olika verktyg, fenomen och problem som är förknippade med alla olika typer av informations-spridning och informationshandel på olika finansiella marknader. – Den som arbetar i den världen dagligdags har sannolikt mindre att hämta här.

Grad av analys: Den initierade journalistens kritiska klarsyn, underbyggd med internationell kunskap.

Täckning: Aktiehandel, penningmarknad, valutamarknad, derivat, Fondbörs och Optionsmarknaden samt informationshandeln i anknytning till dessa marknader. Här finns också kapitel om särskilda händelser samt om trender och framtider.

Datumstämpel: Februari 1996.

Nyhetsvärde: Den aktuella, initierade översiktens.

TeLDOK Rapport **103**

Lär vid din läst

Mats Utbult

Innehåll: En serie djupintervjuer med pionjärer och praktiker inom distans- utbildning där senast tillgängliga dator- och teleteknik utnyttjas, där tekniken i själva verket ofta framförallt är program, både i meningen sådana som styr tekniken och sådana som direkt påverkar den uppläggning och det innehåll som betingar själva undervisningen. Utbildningssituationerna kan beskrivas som brevkurser; som förlängda klassrum eller som levande böcker – se även under ”Täckning” nedan.

Metod: Djupgående och allsidiga intervjuer med utbildningsinstitutioner och olika användare, elever, kunder som de vänder sig till.

Avsändare: Mats Utbult är journalist med inriktning på praktisk tillämpning av data- och teleteknik, med en passion för utbildningsfrågor och med ett förflutet som flitig TELDOK-författare.

Mottagare: Alla med intresse för det senaste inom distansutbildning.

Grad av analys: I huvudsak begränsad till de kvalificerade utbildarnas erfarenheter och slutsatser. Det finns här även en del referenser och citat som syftar på olika kvantitativa undersökningar.

Täckning: Omfattar metoder för att länka samman lärare och elever på flera platser och med möjlighet till interaktion. Interaktionen kan vara antingen samtidig eller också utan krav på samtidighet. ”Brevkurser” med datorn tillåter oberoende av både tid och rum, ”det förlängda klassrummet” arbetar utspritt med samtidighet och ”den levande boken” innebär ett multimedialt lärpaket, ibland som ett inslag i vanlig lärarledd utbildning, ibland där det finns en relation mästare-lärling i själva arbetssituationen.

Datumstämpel: Intervjuerna genomförda i huvudsak 1995, rapporten klar hösten samma år.

Nyhetsvärde: Aktualiteten i de färskare reportagen från ett område i snabb förändring.

TeLDOK Rapport 102

Omsorg med IT på äldre da'r

Karl-Erik Andersson & Leif Ortman

Innehåll: Alltför ofta har det visat sig inte bara poänglöst utan t o m förödande att införa IT i existerande organisationer och arbetsformer, ett resultat som lett till fokus på en nyutvecklad metod ”processen i fokus”, business process reengineering eller BPR, där man i stället börjar med att genomlysa vilka arbetsprocesser som utförs för att nå visa effekter och mål – arbetsprocesser i stället för organisatoriska enheter hamnar i fokus. Personal inom fyra kommuner har här deltagit i arbetsseminarier och bidragit med sin djupa praktiska kunskap från äldreomsorgen för att identifiera och beskriva processer och sedan förbättra dessa. Om man börjar med de tekniska möjligheterna utvecklas efter hand också en rad krav som skall ställas på IT.

Metod: Man har systematiskt kartlagt arbetssättet för BPR, i projektet tillrättalagd för ändamålet ”äldreomsorg”, och sedan nedtecknat problem och lösningsförslag samt diskussionsfrågor under arbetet.

Avsändare: Karl-Erik Andersson är IT-strateg i Svenska Kommunförbundet med bred erfarenhet av kommunernas IT-behov och Leif Ortman är processkonsult hos Direkt Concept AB.

Mottagare: I första hand intressenter i olika slag av vård, i andra hand en bredare krets av personer engagerade i offentlig verksamhet och i service över huvud taget, i tredje hand även den som har behov av att se hur den relativt färska metoden BPR, processen i fokus, kan modifieras och tillämpas.

Grad av analys: Går alltså fram till förverkligande av ett förändringsarbete. De långsiktigare effekterna är förstås svåra att se liksom vad olika alternativa uppläggningar kunnat ge.

Täckning: Man har identifierat ett relativt stort antal processer. Dessas antal samt det faktum att det handlar om fyra i och för sig relativt varierade kommuner i sydost-Sverige (Ronneby, Mörbylånga, Kalmar och Karlskrona) gör naturligtvis att det finns begränsningar i resultatens räckvidd.

Datumstämpel: Arbetet genomfört i huvudsak 1994-95, rapport hösten 1995.

Nyhetsvärde: Den första rejäla svenska rapporten med inriktning på offentlig sektor kring en ny och omdiskuterad arbetsmetod.

TeLDOK Rapport **101** & **101E**

20 sekunder till jobbet. Distansarbete från bostaden

Lennart Forsebäck

Innehåll: En allsidig genomlysning av förutsättningar, villkor och praktik vad gäller arbete från hemmet – inte som övertid, inte heller när man jobbar enbart hemifrån, men när man gör det under en stor del av veckan samtidigt som det finns en arbetsplats även ”på jobbet”. Exempel ges med tio individer och deras familjer, representerande både företag och offentlig sektor. I allsidigheten ingår en granskning av definitioner, Sveriges speciella förutsättningar, vad vi vet om potentialen för och omfattningen av distansarbetet i Sverige och i världen, praktikens problem och utmaningar, ekonomiska frågor och startproblem, lagar, avtal och framtid.

Metod: De tio distansarbetarna har intervjuats. Därutöver har ett omfattande material av lagar, erfarenheter, studier och diskussioner inhämtats genom förfrågningar hos experter och makthavare liksom genom bearbetning av en lång rad skriftliga rapporter, forskning, statistik etc.

Avsändare: Lennart Forsebäck är konsult och författare med inriktning på flexibelt arbete.

Mottagare: Dels individer som överväger att börja distansarbete eller telependla, eller som kanske redan har börjat men vill få ett bredare perspektiv, dels företag och organisationer med motsvarande överväganden.

Grad av analys: Grundlig och återigen allsidig analys med bas både i praktik och mer övergripande överväganden.

Täckning: Koncentration på Sverige. Eftersom informationstekniken inte minst vad gäller verktyg för distansarbete förändras snabbt gäller den uppenbara reservationen att rapporten präglas av kostnadsbild, tillgänglig teknik och gjorda erfarenheter vid den tidpunkt när studien genomfördes, 1995.

Datumstämpel: Material insamlat 1995, rapporten daterad augusti samma år.

Nyhetsvärde: Det omfattande och allsidiga materialet.

Läs den **elektroniska versionen** från www.teldok.org/rapp101/innehall.htm

TeLDOK Rapport **100**

IT i skolan

Lars Bolander

Innehåll: En allsidig och djupgående bild av vad som sker med IT i det svenska allmänna skolsystemet, dels ambitioner och planer, dels konkreta satsningar. Utblickar mot Danmark och Storbritannien samt internationella "lärandekedjor" finns också med.

Metod: Omsorgsfullt studium av skriftligt material i form av planer, rapporter, tidskriftsartiklar etc samt besök vid och reportage från mellan tio och tjugo praktiska försök och installationer.

Avsändare: Lars Bolander är konsult med inriktning mot "Interaktiva System" och med erfarenheter från pedagogik och skolvärld.

Mottagare: Alla med intresse av IT för undervisning, dels i skolan, dels med inriktning mot det "livslånga lärandet".

Grad av analys: Systematisk genomgång av kritiska frågor och villkor för framgång.

Täckning: Alla aktuella svenska dokument och programförklaringar med inriktning på skolan; en historisk tillbakablick; en genomgång av hela den kända variationsbredden av pågående svenska praktiska satsningar

Datumstämpel: Rapporten färdig i juli 1995.

Nyhetsvärde: En aktuell, täckande och positivt kritisk genomgång av ett centralt område.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/100.pdf

TeLDOK Rapport 99

Den grafiska branschens utveckling mot digital kommunikation

Bertil Håkansson

Innehåll: En serie reportage från företag som arbetar med olika aspekter av digital produktion av trycksaker, vilket inte enbart är tryckerier utan också till exempel företag som erbjuder digitala bilder. Innehållet handlar alltså om behandling av såväl bilder som text samt naturligtvis om hur dessa bearbetas och hanteras liksom om kommunikation, specifikt ISDN.

Metod: Grundliga "fallstudier" i form av reportage från sex företag med stor spännvidd vad gäller aktiviteter. Det handlar om en digital bildbas i Kiruna, med ursprung i satellitbilder; fotodatabasen PhotoImaging; Reprostugan, ett företag för digitaliserad färgläggning av tecknade serier; ett repro- och ett reklamföretag i samverkan, Grafia och Connexion; ytterligare ett reproföretag, Scannrepro; samt tryckeriet Halls.

Avsändare: Bertil Håkansson är internationellt verksam journalist med inriktning på den informationstekniska utvecklingen.

Mottagare: Den grafiska branschen och i medier verksamma, i vid mening.

Grad av analys: I huvudsak diskussion kring de sex beskrivna företagen samt en grundlig granskning av problem och möjligheter med ISDN.

Täckning: Uppenbarligen något begränsad genom valet av sex företag men dessa erbjuder tillsammans en stor och allsidig spännvidd.

Datumstämpel: Reportagen slutförda i början av 1995.

Nyhetsvärde: Det breda greppet över en grafisk bransch i snabb omvandling samt närbilden av ISDN.

TeLDOK Rapport 98

Företagande i informationsteknologi. Telebild, Trans Net, Minitel, TeleGuide

Göran Asplund

Innehåll: Beskriver och söker analysera författarens erfarenheter från fyra fall av datakommunikationssystem med ambitioner till bred spridning. Bland dessa är franska Minitel som tjänat som förebild för Telebild och TeleGuide. Det fjärde fallet är Trans Net.

Metod: I tre av fallen har författaren varit aktivt verksam i de projekt där man sökt lansera system och tjänster. Metoden är alltså deltagande observation. Ansatsen är därutöver att med verktyg från organisationsforskningen söka tolka och dra slutsatser av utvecklingen i de olika projekten.

Avsändare: Göran Asplund är ekonomie doktor i organisationslära, både forskare och företagare.

Mottagare: Dels den som är intresserad specifikt av datakommunikation med sikte på att etablera mer allmänna tjänster, dels den som vill få en bild av villkoren för entreprenörskap inom informationsteknik.

Grad av analys: Författaren har uppenbarligen grundliga insikter i detalj av tre av projekten eftersom han varit med om att leda dem. Priset kan vara svårigheten att se samma projekt "utifrån". Analysen utgår från en hel mängd infallsvinklar.

Täckning: Uppenbarligen fyra fall men när det gäller just den allmänna typ av service det handlar om är fallsamlingen i hög grad representativ samtidigt som den ger ett utsnitt över tiden och därmed utvecklingen.

Datumstämpel: Analysen slutförd i maj 1995.

Nyhetsvärde: En verklig insiders detaljerade rapportering.

TeLDOK Rapport **97**

Våga Vara Visionär. Om att använda videokonferenser idag och imorgon

Tiina Läära

Innehåll:

En såväl teknisk som marknadsinriktad rapport om videomöten, bl a om standardisering, utvecklingstrender i stort, dvs vad gäller användningen och vad gäller "bordssystem". Vidare beskrivs vilka som driver på – bl a leverantörer, EU, nätoperatörer. Ett särskilt kapitel handlar om utbildning via video. Illustrerad.

Metod: Detaljerad faktabeskrivning på basen av insamlade dokument och intervjuer.

Avsändare: Tiina Läära är konsult.

Mottagare: Var och en med intresse för att undersöka om bildkommunikation är en elektronisk kommunikationsteknik för hans/hennes organisation.

Grad av analys: Detaljerad beskrivning av praktiska tips. På motsvarande sätt detaljerad återgivning av status för olika steg i standardiseringen.

Täckning: Beskrivning av teknik och användningsområden vid tiden för rapportskrivandet. Mindre avseende är fäst vid samspel med andra elektroniska kommunikationsmöjligheter. Konkreta fallbeskrivningar finns i kortform (Electrolux; läkare; shopping; ett konsultföretag som jobbar med CAD), vilket naturligtvis innebär att inte alla typer av specialsituationer kan finnas med i denna form.

Datumstämpel: Rapporten är daterad maj 1995 men framskrivningen fram till 1997 är väl underbyggd.

Nyhetsvärde: Aktuell och detaljrik bild från ett område i snabb utveckling.

TeLDOK Rapport 96

Sett och Hört via bildkommunikation - användningsområden & erfarenheter

Susanne Johansson & Susanne Stenbacka

Innehåll: Beskrivning av bildkommunikation inom tre företag, fem utbildningsanstalter, i ett par fall av forskning och teknikspridning samt tre olika "samhällsprojekt". Erfarenheterna sammanfattas och tekniken beskrivs översiktligt. Det finns även en kort framskrivning för områden som rättsväsende, försäkringsbolag, handikaphjälps och distansarbete.

Metod: Fallstudier på basen av en större översikt över kända tillämpningar.

Avsändare: Susanne Johansson och Susanne Stenbacka är doktorander vid Kulturgeografiska Institutionen vid Uppsala Universitet. De har tidigare gjort en rapport om interaktiv bildkommunikation 1991. Rapporten utgiven i samverkan mellan TELDOK och REK, Riksföreningen för Elektronisk Kunskapsöverföring.

Mottagare: Den som vill få en grundlig bild av praktiska erfarenheter av bildkommunikation, inklusive konstateranden som att ansiktsfärgen på skärmen i bildtelefonsamtal eller som att man på en enda åttaveckorskurs sparade en halv miljon, etc.

Grad av analys: Djupgående i de enskilda fallen; dessa valda som representativa och givande ur ett större urval; sammanfattande generella slutsatser.

Täckning: Naturligen begränsad till fallen men samtidigt är dessa valda som representativa bland ett större antal.

Datumstämpel: Mars 1995.

Nyhetsvärde: Aktuella fallstudier av praktiska tillämpningar av bildkommunikation.

TeLDOK Rapport 95

Tillväxtföretagen och de teleanknutna informationssystemen

Patrik Bolander & Roland Steen

Innehåll: Innehåller dels en utförligare beskrivning av hur fem ”tillväxtföretag” – definierade som sådana som växer med mer än 20 procent i volym per år i minst fem år – använder teleanknutna informationssystem, dels en serie telefonintervjuer med trettio företag i samma kategori. Resultaten analyseras.

Metod: Fem fallstudier samt trettio strukturerade telefonenkäter.

Avsändare: Båda författarna har varit konsulter i ett företag som specialiserat sig på att studera och ge råd till tillväxtföretag, Ahrens & Partners. Roland Steen är nu avdelningschef vid NUTEK.

Mottagare: Läsare som vill se hur företag som sätter tillväxten i centrum, ochsom lyckas med att växa snabbt, betar sig visavi informationsteknik som verktyg.

Grad av analys: Den strukturerade telefonenkäten ger en mångfald infallsvinklar, såsom typen av företag – tillverkande, handel, tjänster – liksom deras storlek. Därutöver problematiseras inte begreppet ”tillväxtföretag”.

Täckning: De fem praktikfallsföretagen är börsföretaget OM-gruppen, tvättföretaget Tvättman, lufttugsföretaget Nederman, transportföretaget DHL och försäkringsföretaget Skandia AFS, av de 30 intervjuade företagen är sju tjänsteföretag, tjugo tillverkande och tre handelsföretag.

Datumstämpel: Studien genomförd vintern 1994–95.

Nyhetsvärde: Ahrens & Partners har genomfört en rad studier av tillväxtföretag men detta är den första rapporten av sitt slag, en studie av hur denna kategori av företag utnyttjar ny teknik.

TELDOK Rapport **94** & **94E**

Myter om IT

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Beskriver femton vanliga myter om IT. Dessa kan delas in i olika kategorier, t ex sådana som hänger samman med att "investeringar i IT" är kvalitativt annorlunda jämfört med traditionella investeringar. Det finns också extrapolationer av erfarenheter till exempel från franska Minitel eller amerikansk bildtelefoni som riskerar att leda fel. Och ITs kraftfullhet lurar oss ibland till övertro.

Metod: Beskrivning av myterna plus analys av hur de uppstår och sprids, deras inbördes samband och hur de kan hanteras.

Avsändare: Bengt-Arne Vedin har doktorerat på innovation bland annat inom IT och är generalsekreterare i Ruben Rausing's Fond för forskning om nyföretagande och innovationer samt ledamot av TELDOK Redaktionskommitté.

Mottagare: Personer med ansvar för IT-verksamhet, särskilt för beslut om inriktning och uppläggning av denna, inklusive investeringar på organisations- eller samhällsnivå.

Grad av analys: Kritisk, positiv och ibland provokativ analys grundad på egen verksamhet samt på deltagarnas kritiska granskning av ett preliminärt manuskript på ett seminarium hösten 1994.

Täckning: Seminariet med det preliminära manuskriptet som underlag bidrog till att öka antalet myter som bedömdes värda att ta upp.

Datumstämpel: Rapporten färdigskriven i januari 1995.

Nyhetsvärde: Kopplar företeelser inom IT-området till förekomsten av allmänt omfattade föreställningar som är svårutrotade och liksom sprider sig själva, s k memmer, och visar hur dessa hänger samman i större mönster, memomer.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/myter_it.pdf

TeLDOK Rapport **93**

Den svenska marknaden för online, audiotex och CD-ROM - framväxt, nuläge, utveckling och trender

Lars Klasén & Anders Olofsson

Innehåll: Beskriver framväxt, nuläge, utveckling och tendenser med utgångspunkt från onlinemarknaden. Det är den första samlade och utförliga redogörelsen för hela den svenska marknaden för publika databaser. Audiotex och CD-ROM har tagits med eftersom det även här ofta handlar om samma typ av information och de innebär alternativa distributionsvägar.

Metod: Författarnas egen datainsamling, uppskattningar baserade på en mångfald intervjuer inom branschen liksom på publicerat material.

Avsändare: Lars Klasén (skriver om textbaserade databaser, offentliga register och CD-ROM) är verksam inom konsultföretaget Sema Group InfoData och Anders Olofsson (finansiella tjänster, videotex, audiotex) vid Telias Informationscenter.

Mottagare: Användare av databaser, alltså informationssökare som bibliotekarier och andra informatiker, forskare, utredare, journalister.

Grad av analys: Grundlig diskussion, inklusive bakgrundsbeskrivningar, frågetecken som "varför inte videotex?", konkurrens och synergi CD-ROM gentemot online.

Täckning: Onlinetjänster som säljer information och informationssökning, däremot omfattas inte det som är gratis. Heller inte elektronisk post, bank-, rese-, resultat- eller beställningstjänster.

Datumstämpel: Utgiven i mars 1995.

Nyhetsvärde: Unik rapport eftersom det är den första samlade och rejäla redogörelsen för hela den svenska marknaden på ett område som saknar officiell statistik.

TeLDOK Rapport **92**

Japan - teknik, slagord, genomförandekraft

Bengt-Arne Vedin, P G Holmlöv, Gull-May Holst, Anna Karlstedt (red)

Innehåll: Rapportering från en studieresa till informationsteknikens Japan i november 1993; speciellt fokus bl a på avancerad forskning typ virtuell verklighet, användarvänliga tekniska system och aktuella produktionssystem typ i bilindustrin.

Metod: Drygt fyrtio besök på företag och institutioner, genomförda i grupper med två till sju deltagare; totala antalet resenärer femton.

Avsändare: Redaktörerna liksom resenärerna är forskare, företagare, tjänstemän och skribenter med inriktning på informationsteknik.

Mottagare: Alla som önskar en ögonblicksbild av den varierade och vid besöket delvis omprövande IT-verksamheten i Japan.

Grad av analys: Snarare reportagets ytliga jämförelse mellan olika infallsvinklar, inklusive utnyttjande av observationer från TELDOKs två tidigare Japan-rapporter från resor 1985 och 1986, än djupgående.

Täckning: Naturligen begränsad till besöksobjekten samt kompletterande litteraturuppgifter.

Datumstämpel: Resa i november 1993, utgivning juni 1994.

Nyhetsvärde: Insidesbilder från japanska företag och laboratorier samt jämförelser däremellan.

TeLDOK Rapport 91

NII - USA:s elektroniska motorvägar, alias Infobahn

Gull-May Holst och Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Ett reportage om utvecklingen i USA av idéerna om elektroniska motorvägar – the National Information Infrastructure – som läget var våren 1994. Tonvikten är på lagstiftningsprocessen, dvs presidentens initiativ och Kongressens behandling av lagförslag.

Metod: Intervjuer med nyckelpersoner, genomgång av en stor mängd skriftligt material, från olika hand- och reportageböcker till vittnesmål i Kongressen och andra policy-dokument.

Avsändare: Gull-May Holst och Bengt-Arne Vedin är forskare och konsulter med inriktning på IT samt innovation.

Mottagare: Den som vill förstå särskilt de amerikanska utgångspunkterna och den amerikanska diskussionen vad gäller elektroniska motorvägare eller "Infobahn".

Grad av analys: Här kontrasteras de många motsägande uppfattningarna om vad utvecklingen kan bära i sitt sköte mot varandra, med de olika aktörernas, bedömarnas och analytikernas utgångspunkter redovisade.

Täckning: Rapporten går fram till och med april 1994 och bör täcka de väsentligaste principerna men naturligtvis inte vad som timat i lagstiftningsprocessen eller i företagens agerande efter denna tidpunkt.

Datumstämpel: Rapporten färdigskriven vid utgången av april, utgiven juni 1994.

Nyhetsvärde: Samlad bild av diskussionen om elektroniska motorvägar i USA – men ingen bild av motsvarande i Europa eller Sverige.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Rapport 90 & 90E

Telestugor, telearbete och distansutbildning

Lilian Holloway

Innehåll: Rapporten bygger på ett internationellt symposium "Telecottage 93" i Australien samt på intervjuer med deltagare där, plus en lägesbeskrivning över de svenska telestugornas situation just nu. Beskrivningen går särskilt in på telearbete i Australien och Japan samt på hur man gör när man kommer i gång med telestugor i dessa två länder samt i Finland och England. Distansutbildning har sitt eget avsnitt. Författarinnan ger dessutom en framtidsbild.

Metod: Konferensrapport plus intervjuer, allt med basen i egna erfarenheter.

Avsändare: Lilian Holloway är VD för Telestugan i Ammarnäs.

Mottagare: Personer engagerade i telestugor, grannskapscentraler och telehamnar, distansutbildning och fjärrarbete.

Grad av analys: Kritisk, positiv analys grundad på egen verksamhet, försök till framskrivning in i framtiden.

Täckning: Naturligen begränsad till konferensen men kompletterad med det svenska läget.

Datumstämpel: Symposiet ägde rum i månadsskiftet november-december 1993, rapporten utgiven i juni 1994.

Nyhetsvärde: Aktuell internationell bild från verksamhetsområdet telestugor-fjärrarbete.

TeLDOK Rapport **89**

Office Information Systems in the United States and Sweden

Alan Purchase

Innehåll: En beskrivning av utvecklingen vad gäller system för kontorsinformation baserad på tre tidigare intervjuerier för TELDOK; det handlar alltså om förändringar över mer än tio år, med delvis samma företag och organisationer som studieobjekt.

Metod: "Fallstudier" av system för kontorsinformation i tretton företag och en organisation (Riksdagen). De tidigare intervjuerna gjordes 1983, 1986 och 1989.

Avsändare: Alan Purchase är amerikansk konsult inom informationsteknik, speciellt datoranvändning, med ett förflutet inom SRI International och, som sagt, med tidigare TELDOK-rapporter med samma inriktning bakom sig

Mottagare: Beslutsfattare och kvalificerade användare av informationstekniska system främst i större företag och organisationer.

Grad av analys: Djupgående och på solida historiska fakta grundad analys, främst genom jämförelser mellan företag och över tiden.

Täckning: Tillverkande företag med mycket olikartad inriktning; banker; detaljhandel – djupgående fallstudier med sådanas fördelar och begränsningar.

Datumstämpel: Intervjuer hösten 1992, utgivning maj 1994.

Nyhetsvärde: Det historiska svepet och hithörande djupare analys och perspektiv.

TeLDOK Rapport 88

Arbete i nätverk och förändrad näringsstruktur

Heraldo Sales Cavalcante

Innehåll: Beskriver hur ca 400 mindre företag i Baskien i norra Spanien samverkar i ett nätverk Spritel, mot en bakgrund av hur ett par sådana nätverk i Sverige arbetar, Westnet i Västsverige, Sydnet i södra delen av vårt land och med inriktning mot EG-frågor. I Spanien visar sig småföretagskonsulterna vara bland de främsta användarna.

Metod: Djupintervjuer med ett par företag i Spitel, telefonintervjuer med ytterligare ett antal. Material i samband med att Spritel fick europeiskt pris för det bästa europeiska projektet inom IT.

Avsändare: Cavalcante är forskare och lärare vid Institutet för Datorstödd företagsledning vid Stockholms Universitet.

Mottagare: Målgruppen kan definieras som ”småföretagens vänner” dvs utvecklingsfonder, handelskammare, Exportrådet, banker, småföretagskonsulter, Nutek, universitet, Televerket etc.

Grad av analys: Analys både av vad som nyttjas och vad som inte används samt varför.

Täckning: Spritel har 2900 användare varav 400 småföretag. Ungefär en tiondel är klassade som aktiva. En betydande och troligen representativ del av dess har intervjuats.

Datumstämpel: Utgiven maj 1994. Spritel fick priset 1991.

Nyhetsvärde: Beskrivning – på basen av intervjuer på ”originalspråket” – av ett på europeisk nivå prisbelönt IT-projekt.

TeLDOK Rapport **87**

Informationsteknik och handikapp

Olle Dopping

Innehåll: En systematisk beskrivning av alla olika aspekter av hur informationsteknik kan utnyttjas för att förbättra situationen för handikappade av skilda slag, inklusive ett par författarens egna förslag till utvecklingsinsatser.

Metod: Systematisk beskrivning i form av relevanssträd, med några korta tänkta praktikfallsbeskrivningar.

Avsändare: Olle Dopping är veteran som datakonsult, på senare år med särskild inriktning mot handikappade; han har för några år sedan skrivit en engelskspråkig rapport med motsvarande inriktning som denna men mycket av materialet här är nytt.

Mottagare: Alla med intresse för hjälpmedel för handikappade.

Grad av analys: Detaljerad och djupgående utan att vara obegriplig.

Täckning: Aktuell, inklusive (begränsade) spekulationer om utvecklingstendenser.

Datumstämpel: Färdigställd i februari 1994, utgiven i mars 1994.

Nyhetsvärde: Fullständighet kombinerad med aktualitet.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Rapport 86 & 86E

TELDOKs Årsbok 1994/

TELDOK Yearbook 1994

Gull-May Holst (red)

Innehåll: En aktuell beskrivning, framförallt i form av statistik, av telekommunikationer och informationsteknik i Sverige – i ett internationellt perspektiv. Några branscher är specialbehandlade, t ex handel, turism, EDI, IT 2000 (en utredning inom dåvarande industridepartementet), den personliga digitala assistenten. Den engelskspråkiga upplagan har än mer tonvikt på ”Sverige i världen”, dvs mindre av rent internationell statistik.

Metod: Statistik ur svenska och internationella källor, expertbeskrivningar, presentationer från olika telekomoperatörer i Sverige (skrivna av dem själva).

Avsändare: Gull-May Holst är konsult och veteran på att sammanställa denna årsbok.

Mottagare: Alla med behov av en aktuell uppslagsbok över informationsteknik med tonvikt på telekommunikation och tillämpningar.

Grad av analys: Korta beskrivningar av innehåll i, länkar mellan och problem med statistikavsnitten; specialistkapitlen är mer ingående analyserande.

Täckning: Statistik fram till hösten 1993, den engelskspråkiga utgåvan har ett appendix från april 1994.

Datumstämpel: Utgiven i början av 1994; den engelska upplagan, utgiven i juni 1994, innehåller nio sidor appendix.

Nyhetsvärde: Aktuell till i början av 1995.

TeLDOK Rapport **85**

Vård och råd på tråd. Reportage om distansdiagnostik och telemedicin...

Mats Utbult

Innehåll: Reportage och analyser utgångspunkt från en nordisk konferens om medicinsk vård och medicinska undersökningar på distans och med stöd av modern informationsteknik. Utöver konferensinnehållet har författaren besökt ett antal praktiska installationer och intervjuat de ansvariga för att få del av deras erfarenheter. Möjligheterna till överföring även av mycket informationsrikt material typ röntgenbilder ger nya möjligheter.

Metod: Det initierade reportagets.

Avsändare: Mats Utbult är journalist med inriktning på data, tele och elektronik.

Mottagare: Den som har behov av att ta del av aktuella och praktiskt tillämpade utvecklingstendenser vad gäller informationstekniskt och särskilt teletekniskt stöd för medicinsk behandling och vård.

Grad av analys: Bygger på de intervjuade experterna som är de som står närmast pionjärtillämpningarnas verklighet; detta kan möjligen sägas begränsa den överblick som kanske ännu ingen har men som dock kompletteras genom konferensmaterialet.

Täckning: Aktuell vid rapporteringstidpunkten dvs hösten 1993.

Datumstämpel: December 1993.

Nyhetsvärde: En ögonblicksbild av ett fält som befinner sig i relativt snabb utveckling.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/xtras/screenls.htm

TeLDOK Info 17

Smarta kort - den smartaste lösningen?

Ulla-Karin Höynä

Innehåll: En introduktion och lägesrapport beträffande smarta kort.

Metod: En journalistisk beskrivning av funktionssätt och tillämpningsområden: som betalningsmedel, som identitetskort och som informationsbärare.

Avsändare: Ulla-Karin Höynä är frilansjournalist.

Mottagare: Alla som vill ha en lättillgänglig översikt över dagsläget för smarta kort, inklusive beskrivningar av problem och nackdelar.

Grad av analys: Översiktlig dock belyses för- och nackdelar, problem samt ges framtidsvisioner.

Täckning: Heltäckande vad gäller de huvudsakliga tillämpningarna och knäckfrågorna.

Datumstämpel: Utgiven maj 1997.

Nyhetsvärde: Den lättillgängliga översikten.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/info17.pdf

TELDOK Info 16

Att utnyttja den nya friheten i tid och rum - om flexibelt arbete

Lennart Forsebäck

Innehåll: Sammanfattande skrift om flexibelt arbete, bygger bl a på författarens TELDOK Rapport 101 ”20 sekunder till jobbet”.

Metod: Journalistisk och lättillgänglig ”handbok” eller ”bruksanvisning” med fördelar, fallgropar, etc.

Avsändare: Författaren är forskare och konsult, bl a anlitad av EU-kommissionen.

Mottagare: Den som söker en lättillgänglig introduktion till begrepp, problem och möjligheter vad gäller ”distansarbete”.

Grad av analys: Översikt, av utrymmeskäl utan stort djup men med ett antal figurer och citat som återspeglar underliggande komplexitet.

Täckning: Författaren har god överblick och djupa kunskaper.

Datumstämpel: Oktober 1996.

Nyhetsvärde: Just lättillgängligheten och översikten.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/info17.pdf

TELDOK Info 15

Elektroniska marknader - dagligvara och vision

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Beskriver marknaders funktionssätt och med utgångspunkt från denna beskrivning vad man bör kunna vänta sig av olika elektroniska marknadsfunktioner, såsom informationsöverföring, avtalsslutande och betalning. Ger ett stort antal exempel från mycket skiftande typer av produkter och tjänster liksom olika typer av nät, såsom sådana för EDI, olika börser, CompuServe – och så, förstås, Internet.

Metod: Översikten baseras på ett omfattande skriftligt bakgrundsmaterial i form av böcker och tidskrifter, elektroniska meddelanden, intervjuer och egna praktiska försök på t ex CompuServe.

Avsändare: Bengt-Arne Vedin är innovationsforskare med inriktning mot IT och framtidsstudier. Han förestår Ruben Rausings Fond för forskning om nyföretagande och innovationer och är ledamot av TELDOK Redaktionskommitté.

Mottagare: Den som vill ha en överblick över den i och för sig snabba utvecklingen vad gäller elektroniska marknader – en utveckling som ännu dock till sin totala volym är mer omtalad än faktisk (undantagandes vissa uppenbara och stora elektroniska marknader såsom aktie-, valuta- och optionsbörser).

Grad av analys: Beskriver översiktligt de olika möjligheter och problem som identifierats. Ger några praktiska exempel på transaktioner.

Täckning: Beskriver de 1995-96 i användning och diskussion viktigaste yttringarna av idén om elektroniska marknader.

Datumstämpel: Slutmanus lämnat i mitten av december 1995.

Nyhetsvärde: Som andra TELDOK Info skall värdet ligga i det lättillgängliga översikten.

TELDOK Info **14**

Mobila telekommunikationer - en handbok

Bengt G Mölleryd

Innehåll: En översiktlig rapport över rubrikens tema, som alltså inte enbart omfattar mobiltelefoni men även mobil radio, mobila data, personsökning, sladdlösa telefoner etc.

Metod: Den beskrivande översiktens fullständiga och systematiska genomgång.

Avsändare: Mölleryd är forskare och doktorand på Handelshögskolan, där han forskar kring just mobiltelefonins utveckling.

Mottagare: Alla med behov av en översikt över totalbilden vad gäller mobil kommunikation, inklusive en analys av den troliga framtida utvecklingen.

Grad av analys: Uttömmande vad gäller dagsläget, summarisk vad gäller olika framtida kodningssystem och andra mer tekniska detaljer.

Täckning: Tar alltså upp de flesta aspekter av mobil kommunikation, dock ej positionering med GPS.

Datumstämpel: Våren 1994.

Nyhetsvärde: Den täckande och lättillgängliga översiktens.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Referensdokument

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Korta beskrivningar, som denna, om innehållet i TELDOKs skrifter.

Metod: Innehållsanalys, inklusive bedömning av målgrupp angivande av säsare etc.

Avsändare: Beskrivningarna gjorda av professor Bengt-Arne Vedin, ledamot av TELDOK Redaktionskommitté sedan dess start, granskade av TELDOKs sekreterare docent P G Holmlöv.

Mottagare: Den som söker information om skrifter om nya dokumenterade praktiska tillämpningar av teleteknik och informationsteknik.

Grad av analys: Innehållsdeklarerar skrifterna utan att trycka av dem eller ge en värderingsbaserad recension.

Täckning: Rapporter från TELDOK utgivna 1994–1999.

Datumstämpel: Utgiven 1999.

Nyhetsvärde: Samlad katalog för TELDOKs senast utgivna skrifter.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

TELDOK Referensdokument

55 rapporter från TELDOK 1991-1995

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: Korta beskrivningar, som denna, om innehållet i TELDOKs skrifter.

Metod: Innehållsanalys, inklusive bedömning av målgrupp angivande av säsare etc.

Avsändare: Beskrivningarna gjorda av professor Bengt-Arne Vedin, ledamot av TELDOK Redaktionskommitté sedan dess start, granskade av TELDOKs sekreterare docent P G Holmlöv.

Mottagare: Den som söker information om skrifter om nya dokumenterade praktiska tillämpningar av teleteknik och informationsteknik.

Grad av analys: Innehållsdeklarerar skrifterna utan att trycka av dem eller ge en värderingsbaserad recension.

Täckning: 55 skrifter från TELDOK utgivna 1991–1995.

Datumstämpel: Utgiven 1995.

Nyhetsvärde: Samlad katalog för TELDOKs tidigare utgivna skrifter.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK **35**

Dyslexi - ett handikapp i informationssamhället

Malena Sjöberg

Innehåll: Beskriver problem med dyslexi "ordblindhet" relativt de krav datorer och IT ställer samt de möjligheter IT också ger; vidare en redovisning av ambitiösa utbildningssatsningar för att stödja dyslektikers lärande.

Metod: Intervjuer och personliga vittnesmål; beskrivning av olika utbildningsprogram varav ett som är omfattande också redovisas grundligt, inklusive forskares utvärderingar.

Avsändare: Malena Sjöberg är skribent.

Mottagare: Alla med intresse för utbildning av handikappade men inte bara dessa då en rad av utbildningserfarenheterna har räckvidd till allt lärande.

Grad av analys: Med stöd av forskarna är den grundlig.

Täckning: Inriktad på Sverige och svenska förhållanden.

Datumstämpel: April 1999.

Nyhetsvärde: Den specifika inriktningen på dyslexi.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/via35.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK 34 & 34E

Nya medier.

Rapporten om multimedie- och Internetföretagen i Sverige

Åke Sandberg

Innehåll: Beskrivning av den svenska multimediebranschen, dvs producenter för CD-ROM och Internet, i en lång rad tabeller och siffror; därtill vissa internationella jämförelser.

Metod: Statistikinsamling via skriftlig enkät på vilken drygt 300 företag svarat, bearbetning av svaren.

Avsändare: Åke Sandberg är forskare vid Arbetslivsinstitutet, tidigare adjungerad professor vid KTH.

Mottagare: Alla som vill få en fyllig och detaljerad bild av den svenska multimediebranschen.

Grad av analys: Grundlig genom den detaljerade statistikredovisningen.

Täckning: 50 procents svarsfrekvens för den population som lokaliserats vilket var medlemmar i branschföreningen samt en dagstidnings lista med flera hundra företag; representativiteten torde därmed vara god bortsett från det faktum att branschen i sig ännu är snabbföränderlig.

Datumstämpel: Mitten av 1998.

Nyhetsvärde: Den enda undersökningen av sitt slag, grundlig och detaljrik.

Läs **elektroniska versioner** på www.teldok.org/xtras/screens.htm

Via TELDOK **33**

Demokratin i det högfrekventa samhället: Från en ATP-fråga på tio år till tio ATP-frågor på ett år

Stig-Björn Ljunggren

Innehåll: En debattinriktad sammanfattning av problem och möjligheter med IT-stödd – och kanske IT-störd – demokrati. Angreppssättet är indirekt och på hög nivå då författaren utgår från att vi gått från ett ”lågfrekvent” till ett ”högfrekvent” samhälle där numera förändringarna går mycket snabbare och det inte längre finns något naturligt enda fokus eller centrum för uppmärksamhet, debatt, opinionsbildning.

Metod: Sammanfattning, granskning och diskussion av idéer och erfarenheter av IT i demokratis tjänst; utnyttjande av löpande diskussion på Internet; och presentation och diskussion i det vetenskapliga seminariets form. Framställningen är generell och med närmast ett slags inre monolog parallellt med en beskrivning av demokratis och politikens principer. Ingår i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001.

Avsändare: Stig-Björn Ljunggren är statsvetare, konsult, kolumnist och samhällsdebattör.

Mottagare: Den som önskar ett debattunderlag (ganska personligt formulerat) kring demokratin i en tid av informationsflod och snabb IT.

Grad av analys: Den vetenskapligt skolade debattörens som landar i ett antal spetsigt formulerade satser eller motsatsställningar.

Täckning: Debatt- och sakläget intill utgivningstidpunkten.

Datumstämpel: Juni 1998.

Nyhetsvärde: Tydligt formulerad problem- och möjlighetsbild, mer i principer än detaljer.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/xtras/screens.htm

Via TELDOK **32**

"IT-ism" - Informationstekniken som vision och verklighet

Magnus Johansson, Jörgen Nissen och Lennart Sturesson

Innehåll: En kritisk debattskrift som gör upp med IT som frälsningslöfte och allsidigt verktyg. Tesen är att det finns en klyfta mellan vad som utlovas med IT och vad som sedan verkligen uppnås.

Metod: Genomgång och diskussion av ett antal skrifter och uttalanden samt inlägg som styrker författarnas tes. Ingår i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001 – debattskrifterna.

Avsändare: Författarna är forskare vid Tema T vid Universitetet i Linköping, knutna till forskningsprogrammet "Människan, informationstekniken, samhället".

Mottagare: Den som söker en kritisk översikt och granskning vad gäller de mer grandiosa uttalandena om ITs innebörd och konsekvenser, inklusive svenska politikers.

Grad av analys: Går igenom en historia från kontorsautomation/datorisering och datorer för utbildning till Internet, distansarbete och elektronisk handel. Avstår från att ge "motståndarsidan" ordet direkt, arbetar med citat ur litteratur etc. Vrider och vänder på olika argument som framförts eller kan användas för att förklara avståndet mellan löfte och verklighet.

Täckning: Svensk och amerikansk debatt framförallt; exempelvis saknas helt Servan-Schreibers och Minc's (m fl) franska inlägg.

Datumstämpel: Juni 1998.

Nyhetsvärde: Själva greppet, att definiera och se IT-ism som en närmast apokalyptisk rörelse.

Via TELDOK **31**

Vill du bli nådd? - för och emot att vara ”ständigt uppkopplad”

Per Gustafsson (red)

Innehåll: Beskriver och diskuterar hur mycket information vi klarar av och hur vi hanterar kommunikationen, inklusive mål och nya verktyg för den.

Metod: Nedteckning av ett rundabordssamtal med Olle Bälter som forskar kring e-post på KTH; Nils-Erik Gustafsson vid Ericsson som där arbetar med ”männsliga faktorer”; och Yvonne Waern som är professor i Linköping och driver ett antal projekt kring hur människor umgås med den nya tekniken.

Avsändare: Per Gustafsson är vetenskapsjournalist och bygger alltså på ett rundabordssamtal om nämnda IT-effekter för människa och samhälle. Skriften ingår i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001.

Mottagare: Den som behöver reflektera över livsföring i en tid där man alltid kan bli nådd, alltid vara uppkopplad.

Grad av analys: Betingad av debattörernas erfarenheter, studier och kompetens; redovisningen mer anekdotisk och erfarenhetsredovisande än kvantitativ.

Täckning: Betingas naturligtvis av teknikegenskaper och teknikspridning vid tidpunkten för diskussionen. Exempelvis kan frågan om vi får generationsskillnader således knappast besvaras.

Datumstämpel: Våren 1998.

Nyhetsvärde: Tre olika experters infallsvinklar kring konkret, praktisk IT.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK **30**

Från grovarbetare till nätsurfare

Bo Carlsson & Rebecca Byron

Innehåll: Intervjuer och diskussioner om det framtida samhället och de krav som detta ställer speciellt i yrkeslivet och därmed arbetsmarknaden. Mycket kretsar kring aspekter av utbildning.

Metod: En kort faktsammanställning kombinerad med bakgrundsintervjuer med personer med inblick i utvecklingstendenser samt framförallt ett rundabordsamtal med experter kring kunskap och kompetens. Ingår i TELDOKs och KFBs program Telematik 2001.

Avsändare: Bo Carlsson är konsult, lärare och politiker med strategisk informationsteknik som specialitet medan Rebecca Byron är/var sistaårsstudent vid Stockholms Universitet (programmet personal-arbete-organisation). I intervjuer eller samtal medverkar bl a organisationsföreträdare men t ex också ett (dåvarande) statsråd.

Mottagare: Den som vill få en överblick över vilka bedömningar de experter gör som söker se effekterna av samhällsomvandling förknippad med informationsteknik.

Grad av analys: Beroende av de intervjuade och diskuterande personernas bakgrund och insikter.

Täckning: Teoretisk överblick snarare än den egna praktiska upptäckten.

Datumstämpel: Juni 1998.

Nyhetsvärde: "State-of-the-art" vad gäller/gällde insiktsfulla bedömningar.

Via TELDOK 29

Informationsteknik - reflexer av det mänskliga

Bengt-Arne Vedin

Innehåll: En bred beskrivning av hur IT ger nya infallsvinklar på människans sätt att tänka, ställer frågor kring vad intelligens, liv och kreativitet egentligen är samt hur vi kan se utvecklingen av nya intellektuella tekniker. Vidare ingår mer näraliggande skildringar av hur ekonomiska villkor och strukturer liksom mer allmänna politiska sådana tycks påverkas av IT-utvecklingen.

Metod: Omfattande litteraturstudier.

Avsändare: Författaren är verksam inom framtidsstudier, innovationsforskning och IT, ledamot av TELDOK Redaktionskommitté och generalsekreterare i Ruben Rausings Fond för forskning om nyföretagande och innovationer.

Mottagare: Den som vill få idéer, kanske till debatt och forskning, om de vidare innebörderna av IT.

Grad av analys: Så långt dagens kunskapsläge tillåter vilket innebär ett antal öppna frågor, t ex kring framtida elektroniska marknader.

Täckning: Täcker ett stort fält och är därmed inte alltid så djupgående eller detaljinriktad.

Datumstämpel: December 1997.

Nyhetsvärde: Ovanlig sammanställning just genom sin bredd.

Läs den **elektroniska versionen** på www.teldok.org/pdf/via29.pdf

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK 28 & 28E

Så byggdes en världsindustri - entreprenörskapets betydelse för svensk mobiltelefoni

Bengt G Mölleryd

Innehåll: En beskrivning av hur svensk mobiltelefoni kom till, med tonvikt på företags etablering och tillväxt samt engagerade individer.

Metod: Skriften är en bearbetning av en lic-avhandling. Metoden är alltså forskarens. Författaren urskiljer tre faser och tillämpar Erik Dahméns teori om utvecklingsblock samt ser en spiralformad utveckling av entreprenörskapet.

Avsändare: Bengt G Mölleryd är alltså licentiat från Handelshögskolan i Stockholm och forskar för närvarande vidare för att med samma inriktning doktorera.

Mottagare: Dels den som vill studera hur svensk och i någon mån nordisk mobiltelefoni kom att bli världsledande, dels den som mer allmänt har intresse för innovativ utveckling, speciellt inom IT.

Grad av analys: Grundlig, forskarens.

Täckning: Fokus på företag och individer. För utvecklingen fram till ca 1995.

Datumstämpel: Utgiven december 1996; lic-avhandling april 1996

Nyhetsvärde: Unikt djupgående granskning av detta område.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK 27

Telework i Europa

Lennart Forsebäck och Lilian Holloway

Innehåll: Med utgångspunkt från en europeisk vecka för telearbete har författarna intervjuat ett antal europeiska experter med erfarenheter av och insikter om distansarbete.

Metod: En dialog mellan dels författarna, dels de olika infallsvinklar som distansarbete aktualiserar: värderingar och attityder, ledarskap, organisation och arbetsmarknad samt internationella jämförelser, dels i Europa del mellan vår världsdela och USA. En bilaga anger tre aktuella mötesplatser kring temat på Internet.

Avsändare: Lennart Forsebäck är konsult och har bl a en hel liten serie av TELDOK-rapporter på temat bakom sig. Lilian Holloway bidrar också med rådgivning kring distansarbete och är dessutom verksam i anslutning till, en "telestuga" i glesbygd. Även hon är tidigare TELDOK-författare med just denna inriktning.

Mottagare: Alla med intresse av att för en aktuell översikt över centrala frågor kring distansarbete, inte minst som bakgrund inför 1997 års "telework week".

Grad av analys: Genom författarnas egen erfarenhet och de intervjuades djupa insikter betydande trots det kompakta formatet.

Täckning: Genom deltagandet i senaste "European telework week" täcks alla viktiga aspekter som togs upp där.

Datumstämpel: November 1996.

Nyhetsvärde: Anknytningen till aktuell debatt och färsk erfarenheter i Europa.

Via TELDOK **26**

ITkultur - användare och värderingar

Tommy Lundtofte

Innehåll: En beskrivning av IT-tillämpningar och anslutande motiv, värderingar, system, delvis styrande för IT, delvis också påverkade av denna eller av förväntningar om betydelsen av information och kunskap.

Metod: Beskrivningar dels genom egna besök dels via andra källors; journalistisk och impressionistisk essäistik.

Avsändare: Tommy Lundtofte är utvecklingskonsult och medarbetare i tidigare TELDOK-skrifter.

Mottagare: Den som söker en bred överblick kring värderingar och attityder samt reaktioner i förhållande till IT.

Grad av analys: Översiktlig och i betydande utsträckning via valda citat.

Täckning: Irrelevant begrepp för denna typ av ansats.

Datumstämpel: Utgiven november 1996.

Nyhetsvärde: Ovanlig, kanske unik infallsvinkel.

Via TELDOK 25

Informationstekniken nu, då, sedan

Bengt-Arne Vedin (red) & Mats Fridlund (nedtecknare)

Innehåll: Rapport från ett dagslångt seminarium med åtta talare kring IT historiskt, nu och i framtiden. Hur kan vi förstå denna teknik, vem skapar den och kan vi förutse dess utveckling? Vad finns att lära av historien? Ställer IT genom sin utvecklingstakt speciella krav och problem eller är detta en chimär? En paradox är att utvecklingen först i själva verket tar längre tid än man tror och besvikelsen därmed sedan leder till en alltför pessimistisk syn.

Metod: Forskare, debattörer och analytiker som beskriver resultat av egna studier eller självupplevda utvecklingskeenden. Rapporten presenterar inte inläggen ett och ett för sig utan redaktören har klippt samman de olika talarnas inlägg efter ett antal teman: historia, nutid, framtid, problem med att skriva historien, problem med att förutse framtiden, vad driver de individer som står för IT-utvecklingen?

Avsändare: Paul Saffo är framtidsanalytiker vid kaliforniska Institute for the Future, Stig Hagström universitetskansler och medskapare till IT först på Uppsala Universitet, senare vid det berömda Xerox PARC, Rune Pettersson utbildningschef vid Ellemtel, tidigare mediautvecklare vid Esselte samt knuten som gästforskare till svenska och amerikanska högskolor, Michael Lindgren har doktorerat på den svenska 1800-talsdatoren, tillverkad av far och son Scheutz, Madeleine von Heland är konstvetare och framtidsanalytiker, Bo Göranzon forskare kring det praktiska intellektet, Mattias Söderhielm nybliven civilingenjör och datorveteran som studerat i Silicon Valley och kommersialiseringen av Internet, Eric Dyring forskningspopularisator, tidigare museichef, fotograf och geokosmofysiker.

Mottagare: Alla som är intresserade av att granska och diskutera vilka krafter som styr IT-utvecklingen.

Grad av analys: Varierar naturligen, grundlig t ex i Lindgrens beskrivning av Scheutz-maskinens utveckling, Söderhielms analys av olika hacker-generationer och Saffos exemplifiering av hur fel prognoser i allmänhet slår.

Täckning: Mer av historiskt långa svep och analys av utvecklingskrafter.

Datumstämpel: Seminarium 25 oktober 1994 på Tekniska Museet i Stockholm.

Nyhetsvärde: Unik rapport vad gäller bredd på infallsvinklarna och talarnas bakgrund.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK **24**

Tvåvägs multimediala- kommunikationer i USA

Hans Sandberg

Innehåll: En faktsäckad rapport om olika typer av multimediasystem samt hur utvecklingen nu tycks på väg att ta fart, speciellt inom näringsliv och utbildning men även inom hälsovård, myndigheter och underhållning.

Metod: Intervjuer och litteraturfakta från aktuell affärs- och teknisk press samt rapporter.

Avsändare: Hans Sandberg är journalist, rapporterande från USA för ett antal svenska tidningar och tidskrifter.

Mottagare: Den som vill ha en översiktlig men ändå detaljerad beskrivning av den amerikanska utvecklingen inom multimedia.

Grad av analys: Begränsad, delvis förmedlad via intervjuuttalanden från personer med erfarenhet och överblick.

Täckning: Omfattande, med den naturliga reservationen på ett snabbrörigt område att det gäller vid rapporttidpunkten.

Datumstämpel: Januari 1994.

Nyhetsvärde: Närbild med många detaljer men också bredd från ett dynamiskt utvecklingsfält.

Läs om. TELDOKs utgivning 1994-1999

Via TELDOK **23**

Gruppvara i praktiken

Ola Bengtsson, Peter Brost, Tommy Ferk

Innehåll: Granskning dels av olika produkter för "groupware", gruppvara, dels hur ett antal företag i praktiken nyttjar dessa, vilka synpunkter och erfarenheter de har, etc.

Metod: Intervjuer och på dessa baserad analys.

Avsändare: Författarna har gjort detta som ett examensarbete på systemvetenskaplig linje vid ADB på Lunds Universitet.

Mottagare: Alla som överväger att inskaffa och använda gruppvara liksom naturligtvis de som forskar eller studerar området.

Grad av analys: Begränsas av studenterans erfarenhet samt den insats man kan vänta av en tiopoängsuppsats; utgår i mycket från de studerade företagens erfarenheter. Man kommer fram till att det går att skilja på en partiell och en total gruppvarumiljö.

Täckning: De produkter som studerats (och som kunnat studeras) är Lotus Notes, Futures Team och Windows for workgroups. Fyra företag som utnyttjar gruppvara ingår sedan i studien.

Datumstämpel: Examensarbetet framlades i juni 1993.

Nyhetsvärde: Tidig svensk empirisk studie av ett område i snabb utveckling.

polifikerna vill prata i din pc

Har Du tröttnat på att köa i vaktan på Riksgatan för att kunna följa de folkvalda från åhörarläktaren? Då kan Du använda Din webbläsare för att lyssna och titta på riksdagsdebatter och partiutsändningar, burkade såväl som livs levande.

Sveriges riksdag är världsledande när det gäller "streaming video" på Internet. Läs mer i TELDOK Rapport 127: **Interaktivt i riksdagen**.

nya affärer på webben

På några få år har Internet blivit en global marknadsplats som innebär helt nya förutsättningar att marknadsföra tjänster och produkter – och att öka konsumenternas välfärd. Läs mer i rapporterna **Nätet som marknadsplats – de svenska pionjerna** (123) och **Välfärd via nätet? Hushållen och Internet – om näthandel och elektroniska civila nätverk** (124).

har boken någon framtid?

Kommer Boken att dö nu när vi fått möjligheter till elektronisk publicering? Kanske kommer istället tekniken att förbättra spridningen av svårsäljbara, otrendiga, omoderna, svenskspråkiga böcker?

TELDOK Rapport 122: **En bok i sänder. Print on Demand** visar hur böcker kan spridas i pytteupplagor med ny teknik.

räcker skolan i it- samhället?

Lärare och framför allt elever har mindre förväntningar på IT än kommunala beslutsfattare och skolchefer, det visar intervjuerna i Rapport 125: **IT i skolan – vision och verklighet**, medan Rapport 126: **IT och framtidens lärande** ger exempel på nya grepp kring lärandet med stöd av IT.

TELDOK Referensdokument • ISSN 0280-9583 • 1999
Pris 100 kr

Mer information: <http://www.teldok.org/>

Rapportbeställning även: Lindegården 020 23 00 11